Hallituksen esitys laiksi merilain muuttamisesta (HE 264/2020 vp)

EK/LiV 5.2.2021

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Voimassa oleva sääntely

- Merivahingonlaskijaa koskeva sääntely on hajallaan ja vanhentunutta:
  - Laki merivahingonlaskijan korvausselvityksestä merivakuutusasioissa (10/1953);
  - Merilaki (674/1994); ja
  - Merivahingonlaskijan toimesta annettu asetus (121/1936).
- Asetukselle ei olemassa laintasoista valtuutussäännöstä.
- Korvauksista säädettävä lailla.
- Muutoksenhakumenettely vanhentunut.

HE:n tavoitteet ja keskeinen sisältö

- Sääntely saatettaisiin ajan tasalle vastaamaan perustuslain vaatimuksia ja koottaisiin merilakiin.
- Merivahingonlaskija rinnastettaisiin käräjäoikeuden tuomariin.
- Merivahingonlaskijan ja tämän sijaisen nimittäisi jatkossa valtioneuvosto liikenne- ja viestintäministeriön sijasta.
- Merivahingonlaskijan tehtävät pääsääntöisesti säilyisivät entisellään, mutta muutoksia venevakuutusten osalta toimenkuvaan.
- Merivahingonlaskijan selvityksistä maksettavia korvauskäytäntöjä tarkistettaisiin.
- Muutoksenhakumenettely merivahingonlaskijan selvityksiin ja päätöksiin saatettaisiin ajan tasalle.

Merivahingonlaskijan tehtävät jatkossa (*muutokset nykytilanteeseen verrattuna*)

- Merivakuutuksen nojalla laadittavat korvausselvitykset;
- Laivaisännän vastuumäärän suuruutta ja määrän jakamista koskevien asioiden selvittäminen;
- Osamatkarahtia koskevaan rahtaussopimukseen liittyvien erimielisyyksien selvittäminen;
- Yhteistä tai yksityistä haveria koskevan selvityksen laadinta;
- *Elinkeinoharjoittamiseen käytetyn veneen korvausselvitykset venevakuutussopimuksen nojalla;*
- *Tavallisen venevakuutuksen ottajan veneiden korvausselvitykset, jos tästä erikseen sovittu vakuutuksenottajan ja vakuutuksenantajan välisessä vakuutussopimuksessa; ja*
- *Asiantuntijalausunnot, jos tällaista jokin venevakuutussopimuksen osapuolista merivahingonlaskijalta pyytää.*

Venevakuutuksista

- Venevakuutuksista ei ole erikseen voimassa olevassa lainsäädännössä säädetty, mutta voimassa oleva käytäntö on lähtenyt siitä, että merivahingonlaskijan antama korvausselvitys on ollut edellytys asian saattamiselle merioikeuden käsiteltäväksi.
- Etenkin vakuutusala vastustanut sitä, että lainsäädännön uudistamisen yhteydessä venevakuutuksiin liittyvissä erimielisyysasioissa korvausselvitys olisi asetettu pakolliseksi.
- Kompromissi: elinkeinonharjoittamiseen käytettävien veneiden vakuutuksia koskevissa erimielisyysasioissa jatkossakin korvausselvitystä edellytetään ja myös, jos tästä erikseen vakuutusehdoissa sovittu.
- Merivahingonlaskijalta voi pyytää asiantuntijalausuntoja, joka ei kuitenkaan ole edellytys sille, että venevakuutuksia koskevat erimielisyysasiat voidaan suoraan saattaa käräjäoikeuden ratkaistavaksi.
- KRIL ja FINE antavat venevakuutusasioissa neuvontaa.

Korvauskäytännöt

- Merivahingonlaskija perii tekemistään selvityksistä korvauksen, jonka on oltava kohtuullinen ottaen huomioon tehtävän laajuus ja vaikeus.
- Kaskovakuutuksissa vakuutuksenantaja on korvausvelvollinen.
- Yhteisen haverin selvityksissä korvausvastuu jaetaan yhteisvastuullisesti haverin osallisten kesken.
- Muissa selvityksissä korvausvelvollinen pääsääntöisesti aina se, jonka merivahingonlaskija katsoo korvausvelvolliseksi myös itse vahinkoasiassa.

Muutoksenhaku ja ehdotettu voimaantulo

- Merivahingonlaskijan antamiin selvityksiin ja päätöksiin haetaan muutosta valittamalla merioikeuteen, jollaisia ovat Helsingin ja Ahvenanmaan käräjäoikeudet.
- Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1.6.2021.